

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1999, 16, 271

Riigisaladuse seadus

Vastu võetud 26.01.1999

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolev seadus sätestab riigisaladuse mõiste, riigisaladuseks olevateabe, riigisaladusele juurdepääsuning riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise korra alused.

§ 2. Mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmisestähenduses:

- 1) riigisaladus -- üksnes käesolevas seaduses sätestatud Eesti Vabariigi julgeoleku tagamise huvidesavalikuks tuleku eest kaitset vajav teave, mis on riigi omand, riigi kontrolli all või toodetud riigi poolt või riigijaoks;
- 2) salastatud teabekandja -- dokument või materiaalne objekt, missisaldab riigisaladust;
- 3) riigisaladuse valdaja -- asutus, institutsioon või juriidiline või füüsiline isik, kelle valduses on riigisaladus või salastatud teabekandja;
- 4) juurdepääsuvajadus -- töö- või teenistusülesandest, samuti õppe- või uurimistööst tulenev riigisaladusega tutvumise või selle töötlemise vajadus, samuti seadusest tulenev õigus tutvuda kriminaalasjas, tsiviilasjas, haldusasjas või haldusõiguserikkumise asjas riigisaladust sisaldava teabekandjaga või osaleda riigisaladuseks oleva teabe käsitlemiselkohtumenetluse või kohtueelse menetluse käigus;
- 5) põhjendatud teadmishajadus -- vajadus teada või töödelda konkreetset riigisaladust või salastatud teabekandjat.

2. peatükk

RIIGISALADUS

§ 3. Riigisaladuse tasemed

(1) Riigisaladuseks oleva teabe tähtsusest lähtuvalt liigitab käesolev seadus riigisaladuse järgmisteks erineva salastatuse astmega saladusteks:

- 1) «konfidentsiaalse» tasemega riigisaladus;
- 2) «salajase» tasemega riigisaladus;
- 3) «täiesti salajase» tasemega riigisaladus.

(2) Salastatuse tasemed on käesoleva paragrahvi lõikes nimetatud nende tasemete tähtsuse suurenemise järjekorras.

§ 4. Teabekandja salastamistähtaeg

(1) Riigisaladust sisaldava teabekandja salastamistähtaeg on võrdneselles sisalduva riigisaladuse salastamistähtajaga.

(2) Teabekandja salastamistähtaja kulgu arvestatakse alates päevast, millal teabekandja registreeriti kuisalastatud teabekandja.

§ 5. «Konfidentsiaalse» tasemega riigisaladus

«Konfidentsiaalse» tasemega riigisaladuseks on järgmine teave:

- 1) Kaitseministeeriumi ja Kaitsepolitsei ameti tegevuskava tegutsemiseks hädalukorras, sealhulgas kriisilukorras. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks. Salastatus kustub teabe kasutamisel hädalukorras või kriisilukorras;
- 2) Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni viivitamatu kokkukutsumise kriteeriumid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 3) Vabariigi Valitsuse kinnitatud riiklikult tähtsate kodanikukaitsealaste ettevõtete ja asutusteloetelu, mille töö tagamine hädalukorras, sealhulgas kriisilukorras, on riigijulgeolekule oluliselt tähtsusega. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 4) kodanikukaitse korraldus maakonnas erakorralise seisukorra ajal ja sõjaajal. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks. Salastatus kustub erakorralise seisukorra või sõja seisukorra väljakuulutamisel;
- 5) kaitseväge ja Kaitseliidu sõjaaja koosseis. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 6) väeosa tegevuskava eriolukorra ja erakorralise seisukorra ajal ja sõjaajal. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks. Salastatus kustub eriolukorra, erakorralise seisukorra või sõja seisukorra väljakuulutamisel;
- 7) vangla tegevuskava eriolukorra ja erakorralise seisukorra ajal ja sõjaajal. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks. Salastatus kustub eriolukorra, erakorralise seisukorra või sõja seisukorra väljakuulutamisel;
- 8) kaitseväge ja Kaitseliidu mobilisatsioonikava kaitseringkonna jamaakonna ulatuses. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 9) kaitseringkonna sideplaan ja väeosa sideskeem. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks;
- 10) riigisaladust valdava asutuse evakuatsiooniplaan. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks;
- 11) õhuväge integreeritud õhuseiresüsteemi side- ja infotehnoloogia allprojektid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 12) vangla piirderajatiste, valve- ja sidesüsteemide ning muude kommunikatsioonide plaanid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 13) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside valduses või kasutuses olevate hoonete, ruumide, rajatiste, valve- ja sidesüsteemide ning muude kommunikatsioonide plaanid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 14) Välisministeeriumi (sealhulgas välisesinduste) valve- ja sidesüsteemide plaanid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 15) kaitseväge, Kaitseliidu ja piirivalve relva- ja laskemoonaladudening nende valve- ja sidesüsteemide ning muude kommunikatsioonide plaanid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 16) Kaitsepolitsei ameti tööandja eluruumide üldarv ja koondandmed. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 17) Kaitsepolitsei ameti alarmisõidukite üldarv, koondandmed, arvestus ja kasutamine järelevalvetegevuses ning järelevalvete eri- ja erandtoimingute vahetuks läbiviimiseks kasutatavad transpordivahendid ja neid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 18) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside telekommunikatsioonivõrgu erisideabonentide arvu ja koosseisu, samuti nende poolt kasutatavate telekommunikatsiooniteenuste arvu, liiki ning tehnilisi parameetreid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks.

§ 6. «Salajase» tasemega riigisaladus

«Salajase» tasemega riigisaladuseks on järgmine teave:

- 1) mobilisatsiooni läbiviimise tegevuskava. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 30 aastaks. Salastatus kustub mobilisatsiooni väljakuulutamisel;
- 2) kaitseväge ja Kaitseliidu sõjaaja struktuur. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 3) riskianalüüsi kokkuvõte, mis kirjeldab põhiseaduslikku korda ähvardavaid ohte, planeeritavaid meetmeid ja ressursside vajadust ohtude ennetamiseks ning nendest tulenevate hädalukordade lahendamiseks. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;

- 4) strateegilised ja sõjalised uuringud ning nendeläbiviimiseks riigieelarvest eraldatavate vahendite jaotust puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 15 aastaks;
- 5) julgeoleku- ja mobilisatsioonivaru nomenklatuur ja kogused. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 6) statsionaarselt paigaldatud relvi ja nende laskesektoreid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks;
- 7) kaitseväge ja Kaitseliidu sideplaan. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 30 aastaks;
- 8) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside telekommunikatsioonivõrgupaiknemist, ühendusi ja ühenduspunkte, samuti võrgu ja selle seadmete konfiguratsiooni, võimsust, sagedusi ning teisi parameetreid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 15 aastaks;
- 9) Kaitsejõudude Peastaabi ja Kaitsepolitsei ameti poolt jälitustegevuse käigus kogutud teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks. Salastatus kustub teabekasutamisel kriminaalmenetluses;
- 10) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse koosseis, välja arvatud administratiivjaoskond. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 11) Kaitsepolitsei ameti struktuur, välja arvatud õigusehaldusosakond, majandusosakond ja korrapidamisosakond ning regionaalsed struktuuriüksused. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 12) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksusele ning Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside struktuuriüksustele pandud ülesanded ja struktuuriüksuste teenistujate ja seal teenivate isikute konkreetsed tööülesanded. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 13) Kaitsepolitsei ameti teenistujate üldarv ja koondandmed ning üksnes jälitustegevusega seonduvaid tööülesandeid täitvate teenistujate koosseis. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 14) kaitseväge, Kaitseliidu, Kaitsepolitsei ameti, piirivalve ja Vanglate Ameti relvade jalaskemoona üldarv ja nende jaotust puudutav teave ning Kaitsepolitsei ameti politseierivahendite üldarv. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 15) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse, Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside eelarve kulude ja investeeringute mis tahes liigendus. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 16) Kaitsepolitsei ameti riigivara majandamise kava. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 17) Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite võirelvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse (RT I 1995, 17, 233) § 5 lõike 2 punktis 1 sätestatud korras Kaitsepolitsei ametile julgeoleku- või luureorgani teenistuses olemise või sellega koostöö tegemise kohta isikliku ülestunnistuse esitanud isikut puudutavad andmed, välja arvatud juhul, kui julgeoleku- või luureorganite teenistuses olnud või sellega koostööd teinud isik on eeltoodud teenistuse või koostööga seonduvalt rikkunud sel ajal kehtinud seadusi või toime pannud inimsusevastaseid kuritegusid või sõjakuritegusid ning seaduse rikkumine või kuriteo toimepanemine selle isiku poolt on kohtulikult tõendatud jõustunud kohtulahendiga või kui julgeoleku- või luureorgani teenistuses oli või tegi sellega koostööd Vabariigi President või Riigikogu, Vabariigi Valitsuse või Riigikohtu liige. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid sealhulgas mitterohkem kui 50 aastat teabekandja salastamisest arvates;
- 18) Kaitsejõudude Peastaabi, Kaitsepolitsei ameti või Riigikantselei koordinatsioonibüroo koostatud ohuprognosis. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 19) Kaitsejõudude Peastaabi, Kaitsepolitsei ameti ja Riigikantselei koordinatsioonibüroo koostöö välisriigi julgeolekuasutusega. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks, kui vastavariigiga ei ole kokku lepitud teisiti.

§ 7. «Täiesti salajase» taseme riigisaladus

«Täiesti salajase» tasemega riigisaladuseks on järgmine teave:

- 1) riiklik tegevuskava tegutsemiseks eriolukorra ja erakorralises seisukorra ajal ning sõja ajal. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks. Salastatus kustub eriolukorra, erakorralises seisukorra või sõja seisukorra väljakuulutamisel;

- 2) Kaitsejõudude Peastaabi ja Kaitsepolitsei ametijärgitustegevuse meetodid, taktika ning järgitustegevuses kasutatavad tehnilised vahendid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 3) Kaitsepolitsei ameti järgitustegevus koostöös välisriikide politsei- ja julgeolekuasutustega ning selle käigus vahetatav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 4) Kaitsepolitsei ameti poolt järgitustegevuse käigus kogutud teabest moodustatud elektroonilised andmekogud ja neid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 5) Kaitsejõudude Peastaabi ja Kaitsepolitsei ameti poolt alalise salajasele koostööle kaasatud isikud ja variisikud ning nende isikuandmed. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 75 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid sealhulgas mitte rohkem kui 50 aastat teabekandja salastamisest arvates;
- 6) Kaitsepolitsei ameti initsiatiivil järgitustegevuse käigus kasutatud varistruktuuride seotus Kaitsepolitsei ametiga. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks. Salastatus kustub teabekasutamisel kriminaalmenetluses;
- 7) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsuse krüpteeritud infosüsteemi paiknemist, samuti süsteemi ja selle seadmete konfiguratsiooni, võimsust ja teisi parameetreid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 15 aastaks;
- 8) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsuse poolt kasutatavat infoturvet puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 15 aastaks.

§ 8. Välisriigi riigisaladus

- (1) Välisriigi riigisaladust või välisriigi poolt salastatud teabekandjaid töödeldakse vastavalt välislepingutele.
- (2) Välisriigi poolt salastatud teabekandja salastamistähtajamääramisel ja pikendamisel juhindutakse välislepingutest.
- (3) Välisriigi poolt salastatud teabekandja salastatuse kustumisel või kustutamisel juhindutakse välislepingutest.
- (4) Juhul kui välisriigi riigisaladus on ühtlasi riigisaladuseks käesoleva seaduse §-des 5, 6 või 7 sätestatud juhtudel, rakendatakse välisriigilt saadud riigisaladuse või selle teabekandja suhtes käesolevas seaduses sätestatud.

3. peatükk

TEABEKANDJA SALASTATUSE KUSTUMINE JA KUSTUTAMINE NING TEABEKANDJASALASTAMISTÄHTAJA PIKENDAMINE

§ 9. Teabekandja salastatuse kustumine

- (1) Teabekandja salastatus kustub teabekandja salastamistähtajamöödumisel.
- (2) Teabekandja salastatus ei kustu põhjusel, et selles sisalduv teave on tulnud ebaseaduslikult avalikuks või on avalikustatud teabekandjas sisalduva riigisaladusega sarnane teave.
- (3) Riigisaladuse valdaja on kohustatud vähemalt üks kord aastas vaatama üle tema valduses olevad salastatud teabekandjad ning salastatuse kustumisel tegema teabekandjale vastava märke.

§ 10. Riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegse kustutamise ja salastamistähtajapikendamise alused

- (1) Kui riigisaladuseks olev teave ei vaja enam riigi julgeoleku tagamise huvides kaitset avalikuks tuleku eest, võidakse selle teabe salastatus kustutada ennetähtaegselt käesoleva seaduse sätestatud korras.
- (2) Kui riigisaladuseks olev teave vajab riigi julgeoleku tagamise huvides kaitset avalikuks tuleku eest kapärast ettenähtud salastamistähtaja möödumist, võidakse selle teabe salastamistähtaega pikendada, kuid kokkumitte rohkem kui 50 aastaks.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatu ei laiene käesoleva seaduse § 5 punktides 13 ja 14, § 6 punktides 15, 17 ja 19 ning § 7 punktides 1–6 nimetatud teabele.

§ 11. Riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegse kustutamise või salastamistähtajapikendamise kord

- (1) Riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegse kustutamise või salastamistähtajapikendamise otsustab Vabariigi Valitsus korraldusega.
- (2) Vabariigi Valitsus võib kehtestada riigisaladuseks oleva teabe liigid, mille salastatuse ennetähtaegse kustutamise või salastamistähtajapikendamise otsustab:

- 1) minister käskkirjaga -- ministeeriumi valitsemisalakäsitlevates küsimustes;
- 2) kaitseväge juhataja või kaitseväge ülemjuhatajakäskkirjaga -- kaitseväge või Kaitseliitu käsitlevates küsimustes.
- (3) Taotlus riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegseks kustutamiseks või salastamistähtajapikendamiseks Vabariigi Valitsuse poolt esitatakse ministri kaudu, kelle juhitavaministeeriumi valitsemisala taotlus käsitleb. Muudel juhtudel esitatakse taotlus siseministri kaudu. Ministril on õigus suunata taotlus riigisaladuse kaitse komisjonile arvamuse andmiseks.
- (4) Taotlus riigisaladuseks oleva teabe salastamistähtaja pikendamise kohta tuleb esitada vastavalt Vabariigi Valitsusele, ministrile või kaitseväge juhatajale või ülemjuhatajale vähemalt kolm kuud enne teabe salastamistähtaja lõppemist.
- (5) Otsuse ärakiri riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegse kustutamise või salastamistähtajapikendamise kohta edastatakse kohe kõigile seda teavet sisaldavate teabekandjate valdajatele.

4. peatükk

RIIGISALADUSE KAITSE

§ 12. Riigisaladuse kaitse korraldus

(1) Riigisaladuse kaitse tagatakse:

- 1) riigisaladusele juurdepääsu korra järgimise jätagamisega;
- 2) riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemisele kehtestatud nõuete järgimise ja tagamisega;
- 3) riigisaladuse hoidmisega ebaseadusliku avalikuks tuleku eest;
- 4) kriminaal- ja distsiplinaarvastutuse kohaldamisega riigisaladusele juurdepääsu korra ning riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise nõuete eiramise ning riigisaladuse ebaseadusliku avalikustamise eest.

(2) Riigisaladuse kaitse kord kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega. Riigisaladuse kaitse korras sätestatakse:

- 1) nõuded riigisaladust valdavale asutusele, institutsioonile ning juriidilisele isikule riigisaladuse kaitse korraldamiseks;
- 2) riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise täpsem kord;
- 3) nõuded salastatud teabekandjate hoiukohtadele, edasitoimetamisele, veovahendajatele ja veole;
- 4) nõuded Kaitsepolitseiameti ja Kaitsejõudude Peastaabitöökorraldusele käesoleva seadusega (§ 16) neile pandud kontrolli teostamisel.

§ 13. Riigisaladuse hoidmise kohustus

(1) Isik, kellel ei ole õigust juurdepääsuks riigisaladusele, kuid kellele on teatavaks saanud riigisaladus, on kohustatud hoidma seda saladuses.

(2) Isik, kellel ei ole õigust juurdepääsuks riigisaladusele, kuid kelle valdusesse on sattunud salastatud teabekandja, on kohustatud andma selle viivitamata Kaitsepolitseiametile.

§ 14. Riigisaladusele juurdepääsu omava isiku kohustused

Riigisaladusele juurdepääsu omav isik on kohustatud:

- 1) hoidma saladuses talle teatavaks saanud riigisaladust;
- 2) kaitsma tema valduses olevat salastatud teabekandjat avalikuks tuleku ja kõrvalise isiku juurdepääsueest;
- 3) teatama asutuse juhile ja vastavale julgeolekukontrolli asutusele kohe, kui isikust, kes püüab mis tahes viisil saavutada ebaseaduslikku juurdepääsu riigisaladusele;
- 4) teatama asutuse juhile ja vastavale julgeolekukontrolli asutusele viivitamata igast temale teatavaks saanud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti nõueterikkumisest;

5) teatama vastavale julgeolekukontrolli asutusele kohe oma nime, elukohavõi postiaadressi muutumisest.

§ 15. Riigisladust valdava asutuse, institutsiooni ja juriidilise isiku kohustused

(1) Riigisladust valdava asutuse, institutsiooni ja juriidilise isiku juht onkohustatud määrama isiku javajaduse korral tema asendaja, kes korraldab riigisladuse kaitset ning vastutab käesolevaseaduse ja selle aluselantud õigusaktidega kehtestatud nõuete täitmise eest, ning ametikohad, millel töötamise eeltingimuseks onjuurdepääsu omamine riigisladusele.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vastutav isik peaballuma riigisladuse kaitse korraldamiseküsimuses vahetult asutuse, institutsiooni või juriidilise isiku juhile. Vajadusekorral moodustatakse riigisladusekaitset korraldav struktuuriüksus.

(3) Lisaks käesolevas seaduses sätestatud muudele kohustustele onriigisladust valdav asutus, institutsioonja juriidiline isik kohustatud kooskõlastatult Kaitsepolitseiameti võiKaitsejõudude Peastaabiga vastavalt nendeseaduses sätestatud pädevusele kehtestama käesolevast seadusest ja sellealusel antud õigusaktidest tulenevadjuhendid, reguleerimaks juurdepääsu riigisladusele ning riigisladusetöötlemist ja kaitset.

§ 16. Kaitsepolitseiameti ja Kaitsejõudude Peastaabikohustused ja õigused riigisladusekaitse korraldamisel

(1) Riigisladuse kaitset korraldab ja kontrolli käesoleva seadusetäitmise üle teostab Kaitsepolitseiamet, kaitseväes ja Kaitseliidus Kaitsejõudude Peastaap.

(2) Kaitsepolitseiamet ja Kaitsejõudude Peastaap on vastavalt kohustatud:

1) kontrollima riigisladust valdava asutuse, institutsiooni ja juriidiliseisiku riigisladuse kaitseprogrammide ja süsteemide olemasolu ja korrasolekut ning töötajatejuurdepääsu riigisladusele;

2) kontrollima riigisladuse ja salastatud teabekandjatetöötlemise vastavust nõuetele;

3) välja selgitama käesoleva seaduse ja selle alusel antudõigusaktide nõuete rikkumisi;

4) tegema riigisladuse kaitse komisjonile ettepanekuid esinevate puudusteja õiguserikkumiste vältimiseksja kõrvaldamiseks;

5) korraldama regulaarselt koolitust riigisladuse kaitse küsimustes.

(3) Kaitsepolitseiametil ja Kaitsejõudude Peastaabil on kontrollimisekäigus õigus tutvuda kogu vajalikuteabega ning teha asutusele, institutsioonile ja juriidilisele isikule kohustuslikke ettekirjutusiriigisladuseseadusest tulenevate nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks.

(4) Kui kontrollimise käigus on välja selgitatud käesolevaseaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua riigisladuse avalikuks tuleku, on vastavalt Kaitsepolitseiametil või Kaitsejõudude Peastaabil õigus tehakontrollitavale asutusele, institutsioonile ja juriidilisele isikule kohustuslik ettekirjutusriigisladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise peatamise kohta ning vajaduse korral võtta salastatud teabekandjad ajutiselt hoiule kuni vajalike tingimusteloomiseni.

(5) Salastatud teabekandjaid valdava asutuse, institutsiooni või juriidiliseisiku tegevuse lõpetamisel antakesalastatud teabekandja hoiule vastavalt Kaitsepolitseiametile või KaitsejõududePeastaabile või kooskõlastatultnendega Rahvusarhiivi.

§ 17. Riigisladuse kaitse komisjon

(1) Riigisladuste kaitse koordineerimiseks ja korraldamiseks moodustab VabariigiValitsus riigisladusekaitse komisjoni (edaspidi *komisjon*).

(2) Komisjon:

1) teeb Vabariigi Valitsusele ettepanekuid riigisladuse kaitsekorraldamiseks;

2) vaatab läbi avaldusi ja kaebusi käesoleva seaduse ja sellealusel antud õigusaktide ebaseaduslikukohaldamise või kohaldamata jätmise kohta ministri või kaitsevägejuhataja poolt ning informeerib VabariigiValitsust läbivaatamise tulemustest;

3) vaatab läbi avaldusi ja kaebusi käesoleva seaduse ja sellealusel antud õigusaktide ebaseaduslikukohaldamise või kohaldamata jätmise kohta täidesaatva riigivõimuasutuse või ametiisiku (välja arvatudminister või kaitseväge juhataja) poolt, esitades nende kohta oma arvamusevõi saates need läbivaatamiseksvastavale ministriumile või kaitseväge juhatajale;

4) annab Vabariigi Valitsusele arvamuse riigisladust käsitlevateõigusaktide ja välislepingute eelnõudekohta;

5) vaatab läbi ja kinnitab Siseministeeriumi kantsleri jaasekantslerite, Kaitsepolitseiameti peadirektori ja tema asetäitja ning Kaitsejõudude Peastaabi ülema ja tema asetäitjasuhtes teostatud julgeolekukontrolli tulemused.

(3) Komisjoni kuuluvad Kaitseministeeriumi, Siseministeeriumi, Välisministeeriumi, Riigikantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Kaitsejõudude Peastaabi ning Kaitsepolitseiametiesindajad. Komisjoni esimees on siseminister. Komisjoni koosseisu ja töökorra kinnitab Vabariigi Valitsus.

(4) Komisjoni koosseisu ja töökorra kinnitab Vabariigi Valitsuskorraldusega.

5. peatükk

RIIGISALADUSE JA SALASTATUDTEABEKANDJATE TÖÖTLEMINE

§ 18. Riigisaladuse ja salastatud teabekandjatetöötlemise mõiste

Riigisaladuse ja salastatud teabekandja töötlemine on riigisaladusevõi salastatud teabekandja märgistamine, arvestus, kogumine, hoidmine, säilitamine, kasutamine, reprodutseerimine, väljavõtete tegemine, edastaminevõi hävitamine või mitu eeltoodud toimingut, sõltumata toiminguteteostamise viisist või kasutatavatest vahenditest.

§ 19. Salastatud teabekandja märgistamine

(1) Salastatud teabekandjale tuleb teha:

1) salastusmärke;

2) märke teabe salastamise aluse kohta.

(2) Salastatud teabekandja märgistatakse vaid järgmiselt:

1) «täiesti salajase» tasemega riigisaladust sisaldav teabekandja märgistatakse salastusmärkega «TÄIESTISALAJANE»;

2) «salajase» tasemega riigisaladust sisaldav teabekandja märgistatakse salastusmärkega «SALAJANE»;

3) «konfidentsiaalse» tasemega riigisaladust sisaldav teabekandja märgistatakse salastusmärkega «KONFIDENTSIAALNE».

(3) Salastatud dokumendi igale lehele tehakse salastusmärke ning esileheletäiendavalt ka märke teabesalastamise aluse kohta.

(4) Salastatud dokumendil tervikuna on tema eri osade kõrgeimriigisaladuse tase, mille kohta tehakse märgedokumendi esilehele.

(5) Materiaalsele objektile kantakse salastusmärke ainult siis, kui sellestruktuuri, sisu või välisküljeuurimisel, sellega operatsioonide teostamisel, selle testimisel, samuti kasutamisevõi rakendamise käigus on võimalik teada saada riigisaladust.

§ 20. Salastatud dokumendi koostamine ja vormistamine

(1) Salastatud dokumendi koostamisel ja vormistamisel juhendataksehaldusdokumentide vormistamisepõhinõuetest riigisaladuse kaitse korrast tulenevate erisustega.

(2) Salastatud teabekandja kuulub kohustuslikule registreerimisele.

§ 21. Salastatud teabekandja säilitamine ja hävitamine

(1) Teabekandja, mille salastamistähtaeg on kustunud või kustutatud, kuid millel on väärtus ühiskonnale, riigile või isikule, antakse üle Rahvusarhiivile kooskõlas arhiiviseadusega (RT I 1998, 36/37, 552).

(2) Teabekandja, mille salastamistähtaeg on kustunud või kustutatud, kuulub hävitamisele, kui see on kaotanud oma praktilise väärtuse.

(3) Salastatud teabekandja hävitatakse viisil, mis teeb võimatuksselles sisaldunud teabe taastamise.

6. peatükk

JUURDEPÄÄS RIIGISALADUSELE

Juurdepääsu alused

§ 22. Riigisaladusele juurdepääsu alused

Juurdepääs riigisaladusele on isiku õigus tutvuda riigisaladusega ningtöödelda riigisaladust ja salastatudteabekandjat:

- 1) ametikohajärgselt;
- 2) riigisaladusele juurdepääsu loa alusel;
- 3) uurija, prokuröri või kohtu määruse alusel.

§ 23. Juurdepääs riigisaladuseleametikohajärgselt

Õigus juurdepääsuks riigisaladusele, sõltumata sellesalastatuse tasemest, on ametikohajärgselt:

- 1) Vabariigi Presidendil talle Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antudõigusaktidega pandud ülesannete täitmiseks;
- 2) Riigikogu liikmel Riigikogu töökorra seaduses(RT 1992, 46, 582; RT I 1999, 2, 44) sätestatudjuhtudel;
- 3) Vabariigi Valitsuse liikmel Vabariigi Valitsuse seaduses (RT I1995, 94, 1628; 1996, 49, 953; 88,1560; 1997, 29, 447; 40, 622; 52, 833; 73, 1200; 81, 1361 ja 1362; 87, 1468; 1998, 28, 356;36/37, 552;40, 614; 107, 1762; 111, 1833) sätestatud juhtudel;
- 4) kohtunikul kohtumenetluse seadustes sätestatud juhtudel;
- 5) kaitseväe juhatajal ja ülemjuhatajal riigikaitsetkäsitlevates seadustes sätestatud juhtudel;
- 6) õiguskantsleril õiguskantsleri tegevuse korraldamiseseaduses (RT I 1993, 25, 436; 1996, 81, 1448)sätestatud juhtudel;
- 7) riigikontrolöril Riigikontrolli seaduses (RT I 1995, 11, 115;23, lk 792, õiend; 1996, 81, 1448; 1997,5/6, 32; 77, 1311) sätestatud juhtudel;
- 8) Eesti Panga presidendil ning Eesti Panga Nõukogu esimehel jaliikmel Eesti Panga seaduses (RT I1993, 28, 498; 30, lk 743, õiend; 1994, 30, 463; 1998, 64/65, 1006)sätestatud juhtudel.

§ 24. Juurdepääs riigisaladuselejuurdepääsuloa alusel

- (1) Riigisaladusele juurdepääsu õigus on vastava tasemegajuurdepääsuluba omaval isikul, kellel onpõhjendatud teadmisvajadus.
- (2) Kõrgema tasemega riigisaladusele juurdepääsu luba annabõiguse juurdepääsuks ka madalama tasemegariigisaladusele. Madalama tasemega riigisaladusele juurdepääsu luba ei annaõigust juurdepääsuks kõrgematasemega riigisaladusele.
- (3) Riigisaladuse valdaja on kohustatud enne riigisaladuselejuurdepääsu lubamist iga kord kontrollima, kasisikul on vastava tasemega riigisaladusele juurdepääsu luba ja veenduma, et isikulon põhjendatudteadmisvajadus.

§ 25. Juurdepääs riigisaladusele uurija,prokuröri või kohtu määruse alusel

«Konfidentsiaalse» või «salajase» tasemegariigisaladusele juurdepääsu õigus on kriminaal-, tsiviil-, haldus- või haldusõiguserikkumise asja kohtueelse menetlemise või kohtumenetluseosalisel uurija, prokuröri või kohtumääruse alusel kohtumenetluse seadustes ettenähtud juhtudel ja korras.

§ 26. Välismaalaste juurdepääsriigisaladusele

- (1) Välisriigi kodanik või kodakondsuseta isik (edaspidi*välismaalane*) võib taotleda juurdepääsuluba, kui riigisaladust valdaval asutusel on selle isiku riigisaladusele juurdepääsu lubaminevajalik seoses asutusele pandudülesannete täitmise ja isikul on vajalikud eriteadmised või-oskused nende ülesannete täitmiselekaasaaitamiseks.
- (2) Julgeolekukontrolli Eestis ei pea läbima ja juurdepääsulubaei pea taotlema välismaalane, kellele ontehtud julgeolekukontroll välisriigis või kelle juurdepääsuõigustuleneb välislepingust.
- (3) Välismaalase juurdepääs riigisaladusele on piiratud. Sedavõib lubada ainult konkreetsetes programmis,projekti või lepingus osalemiseks või tegutsemiseks tegevusalal, kusvälismaalase eriteadmisi või -oskusi vajaläheb.

(4) Nende ametiasutuste nimekirja, kellel on õigus lubadavalismaalaste juurdepääsu riigisaladusele, kinnitab Vabariigi Valitsus korraldusega.

2. jagu

Juurdepääsuloa andmine, andmisest keeldumine, kehtivusepikendamine ja tühistamine ning julgeolekukontroll

§ 27. Juurdepääsuloa andmise, andmisest keeldumise, kehtivuse pikendamise ja tühistamise alused

(1) Juurdepääsuluba antakse juurdepääsuks teatud tasemega riigisaladusele lähtuvalt isikujuurdepääsuvajadusest.

(2) Juurdepääsuloa andmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Juurdepääsuloa andmise korras testatakse juurdepääsuloa andmise, andmisest keeldumise, kehtivusepikendamise ja tühistamise täpsem kord.

§ 28. Juurdepääsuloa või selle kehtivusepikendamise taotlemine

(1) Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamist võib taotleda ning taotluse võib rahuldada üksnes juhul, kui isikul on juurdepääsuvajadus. Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamist ei või taotleda, samuti seda anda ainult eesmärgil lubada isikule sissepääs riigisaladuse kaitseks valvatavale alale või kergendada sealliikumist.

(2) Juurdepääsuluba taotleb isik peab olema vähemalt 18-aastane Eesti kodanik.

(3) Juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivusepikendamiseks esitab isik julgeolekukontrolli asutusele juurdepääsuvajadust põhjendava ja loa saamist või pikendamist toetava asutuse kaudu vastavalt taotletavale riigisaladuse tasemele avalduse, millele lisatakse järgmised dokumendid:

1) asutuse kiri, milles põhjendatakse töö-, teenistus- või lepingulises suhtes oleva või seda taotleva isikujuurdepääsuvajadust ja toetatakse loa saamist või selle kehtivusepikendamist;

2) juurdepääsuloa taotlemisel vastavalt taotletavale riigisaladuse tasemele täidetud ankeet või juurdepääsuloa kehtivuse pikendamisel vastavalt taotletavale riigisaladuse tasemele täidetud ankeedi lisa;

3) taotleja kirjalik nõusolek, millega lubatakse julgeolekukontrolliteostaval asutusel saada isiku kohtateavet füüsilistelt isikutelt ja juriidilistelt isikutelt ning nende asutustelt ja organitelt juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise otsustamiseks, loa kehtivusajal ja kolme aastajooksul pärast selle lõppemist.

(4) Juurdepääsuloa kehtivuse pikendamiseks esitatakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud avaldus koossellele lisatud dokumentidega julgeolekukontrolli teostavale asutusele hiljemalt kolm kuud enne juurdepääsuloa kehtivuse lõppemist.

(5) Juurdepääsuloa või selle kehtivuse pikendamise taotlemise avalduse ning taotleja ankeedi ja nõusolekuvormi kehtestab Vabariigi Valitsus korraldusega.

§ 29. Julgeolekukontroll

(1) Juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivusepikendamiseks peab seda taotleb isik läbima julgeolekukontrolli. Julgeolekukontrolli eesmärk on selgitada välja isikuvastavus juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise tingimustele.

(2) Julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitsei amet, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhtudel.

(3) Kaitsejõudude Peastaap teostab julgeolekukontrolli:

1) kaitseväes ja Kaitseliidus;

2) lepingulises tegevteenistuses olevate kaitseväelaste suhtes Kaitseministeeriumis (välja arvatud kantslerja ase-kantsler) ja selle valitsemisala asutustes, piirivalves, Päästeametis ja sõjaväestatud päästeüksustes.

(4) Julgeolekukontrolli teostatakse jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663) sätestatud korras.

(5) Julgeolekukontrolli teostaval asutusel on õigus isikut kontrollida ka juurdepääsuloa kehtivusajal ning kolme aasta jooksul pärast selle lõppemist.

§ 30. Juurdepääsuloa andmine või selle kehtivuse pikendamine

(1) Juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamisealuseks on teostatud julgeolekukontrolli alusel tehtud otsustus, mis peab tuginema kogu julgeolekukontrolli käigus kogutud teabele.

(2) Julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe vaatab julgeolekukontrolliteostanud asutuses läbi selleks moodustatud komisjon, kes teeb asutuse juhile ettepaneku juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise kohta. Juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise otsustab julgeolekukontrolliteostanud asutuse juht hiljemalt kolme kuu jooksul, arvates nõuetekohase avalduseesitamisest.

(3) Juurdepääsuks «täiesti salajase» ja «salajase» tasemega riigisaladusele antakse isikule juurdepääsulubavõipikendatakse selle kehtivust kuni kolmeks aastaks. Juurdepääsuks «konfidentsiaalse» tasemega riigisaladusele antakse isikule juurdepääsuluba või pikendatakse selle kehtivust kuni 10 aastaks.

(4) Ajutise juurdepääsuvajaduse korral antav juurdepääsuloa kehtivusaeg ei või ületada selle isiku ajutises ülesandes või töös osalemise tähtaega.

(5) Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamine vormistatakse julgeolekukontrolli teostanud asutuse turvaelementidega kirjalangil asutuse juhi allkirjaga. Juurdepääsuloal võiselle kehtivuse pikendamise teatisel peavad olema järgmised andmed:

1) juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise kuupäev ja otsuse number;

2) otsuse tegemise alus;

3) juurdepääsuloa saanud isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood;

4) juurdepääsuloa saanud isiku töö- ja ametikoht;

5) riigisaladuse tase, millele lubatakse isiku juurdepääs;

6) juurdepääsuloa kehtivusaeg.

(6) Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamise teatissaadetakse juurdepääsuvajadust põhjendanud jaloa saamist toetanud asutuse kaudu loa saajale viie tööpäeva jooksul. Juurdepääsuvajadust põhjendanud ja loasaamist toetanud asutus võtab isikult allkirja kohustuse kohta hoida temaletöö või teenistuse kaudu teatavakssaavat riigisaladust ning saadab selle julgeolekukontrolli teostanud asutusele. Kohustuse vormi kehtestab Vabariigi Valitsus korraldusega.

§ 31. Juurdepääsuloa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest keeldumise alused

(1) Juurdepääsuluba andmast või selle kehtivust pikendamast keeldutakse isikule:

1) kes ei vasta käesoleva seaduse § 28 lõikes 2 sätestatud tingimustele;

2) kelle kohus on tunnistanud teovõimetuks;

3) kelle tegevus on olnud või on suunatud Eesti riigi ja tema julgeoleku vastu;

4) kes töötab välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 26 sätestatud juhul;

5) kes on töötanud Eestit okupeerinud riigi luure- või julgeolekuteenistuses, välja arvatud Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korras seaduses sätestatud korras Kaitsepolitseiametile julgeoleku- või luureorgani teenistuses olemise või sellega koostöö tegemise kohtaisikliku ülestunnistuse esitanud isikule, samuti välja arvatud käesoleva seaduse §-s 26 sätestatud juhul;

6) kes on ideoloogiliselt või kultuuriliselt seotud organisatsiooniga, mis oma tegevusega eirab avalikkukorda või mille eesmärk on riigikorra vägivaldne muutmine;

7) kes on kriminaalmenetluse osaline kahtlustatavana, süüdistatavana või kohtualusena;

8) kellel on karistus tahtliku kuriteo toimepanemise eest;

9) keda on karistatud riigivastase või ametialase kuriteo toimepanemise eest;

10) kes kannab kriminaalkaristust;

11) kellele varem antud juurdepääsuluba on tühistatud riigisaladuse seaduse ja selle alusel antud õigusaktisätete rikkumise tõttu;

12) kellel on sõltuvus narkootilistest ainetest või alkoholist;

- 13) kellel on kinnistuvaid harrastusi, mis võivad kaasa tuua temamajandusliku või muu sõltuvuse;
- 14) kes on julgeolekukontrolli teostavale asutusele esitatud riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedis või vestlusel varjanud andmeid, esitanud võltsitud andmeid võivale informatsiooni;
- 15) kellel puudub juurdepääsuvajadus.
- (2) Juurdepääsuloa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest keeldumise korral saadab julgeolekukontrolliteostanud asutus viie tööpäeva jooksul juurdepääsuvajadust põhjendanud ja loa saamist toetanud asutusele ning juurdepääsuloa taotlejale tõestatud ära kirja loa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest keeldumise otsusest.

§ 32. Juurdepääsuloa tühistamine

- (1) Isikule keelatakse juurdepääs riigisaladusele ja juurdepääsuluba tühistatakse, kui:
- 1) isikul ei ole enam juurdepääsuvajadust;
 - 2) isik on rikkunud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti nõudeid;
 - 3) isik on lakanud vastamast juurdepääsuloa saamisetingimustele.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asjaoluilmnemisest on isiku töö- või teenistuskohajärgne asutus, institutsioon ja juriidiline isik kohustatud viivitamatult teatama julgeolekukontrolliteostavale asutusele.
- (3) Juurdepääsuloa tühistab julgeolekukontrolli teostav asutus.
- (4) Juurdepääsuloa tühistamisest teatatakse viivitamatult asutusele või juriidilisele isikule, kus töötab isik, kelle juurdepääsuluba tühistati.
- (5) Juurdepääsuloa tühistamise korral vabastatakse isik ametikohalt, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu omanine.
- (6) Juurdepääsuloa tühistamine ei vabasta luba omanud isikut riigisaladuse hoidmise kohustusest.
- (7) Juurdepääsuvajaduse lühiajalisel äralangemisel võib juurdepääsuloa jätta tühistamata.

7. peatükk

RAKENDUSSÄTTED

§ 33. Teabekandjate ülevaatamine

Riigisaladuse valdaja on kohustatud üle vaatama tema valduses oleva riigisaladuse ja muu teabe ning märgistama riigisaladust sisaldavad teabekandjad vastavalt käesoleva seaduse §-le 19. Kui teabekandjas sisalduv teave ei ole käesoleva seaduse kohaselt enam riigisaladus, loetakse teabekandja salastatus kustunuks ning teabekandjale tehakse sellekohane märg.

§ 34. Varem väljaantud juurdepääsulubade kehtivus

Enne käesoleva seaduse jõustumist väljaantud juurdepääsuload kehtivad kuni nendes märgitud tähtajani.

§ 35. Varem kehtinud riigisaladuse seaduse alusel antud õigusaktide kehtivus

Enne käesoleva seaduse jõustumist kehtinud riigisaladuse seaduse (RT I 1997, 81, 1361) alusel antud Vabariigi Valitsuse määrused -- osas, mis ei ole vastuolus käesoleva seadusesätetega --, kehtivad kuni nende asendamiseni käesoleva seaduse alusel antud Vabariigi Valitsuse määrusega, kuid mitte kauem kui kuus kuud pärast käesoleva seaduse jõustumist.

§ 36. Kriminaalmenetluse koodeksi muutmine

Kriminaalmenetluse koodeksis (ENSV Ülemnõukogu Teataja 1961, 1, 4 ja lisa; RT I 1998, 82--84, 1385; 111, 1834; 1999, 4, 53) tehakse järgmised muudatused ja täiendused:

- 1) koodeksit täiendatakse §-ga 17¹ järgmises sõnastuses:

«§ 17¹. Juurdepääs riigisaladusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisadaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetaitmiseks.

(2) Uurijal ja prokuröril on põhjendatud teadmisevajadusel õigus juurdepääsuks riigisadaladusele vastavatasemega riigisadaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral.

(3) Menetlusosalisel on õigus juurdepääsuks riigisadaladusele põhjendatud teadmisevajadusel vastava tasemegariigisadaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral või «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladusele uurija, prokuröri või kohtu põhistatud määruse alusel, kui see on kriminaalasja lahendamisel vältimatult vajalik.

(4) Uurija, prokuröri või kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja «täiesti salajase» tasemegariigisadaladusele.»;

2) paragrahvi 105 lõike 2 punktis 1 sätestatud loetelust jäetakse välja arv «73¹».

§ 37. Kohtuniku staatuse seaduse täiendamine

Kohtuniku staatuse seaduses (RT 1991, 38, 473; 1993, 1, 2; RT I 1993, 24, 429; 1994, 13, 234; 40, 654; 81, 1382; 1995, 83, 1440; 1996, 51, 967; 73, 1294; 81, 1448; 1997, 28, 426; 93, 1557; 1998, 34, 487) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:

«(8) Riigikohus või Riigikohtu esimees esitab kohtuniku ametikohalenimetamiseks kohtunikukandidaadi, kes on läbinud julgeolekukontrolli ja tunnistatud vastavaks «täiestisalajase» tasemega riigisadaladusele juurdepääsuloa saamise tingimustele.»;

2) seadust täiendatakse §-ga 6¹ järgmises sõnastuses:

«§ 6¹. Kohtunikukandidaadijulgeolekukontroll

(1) Kohtunikukandidaat peab enne kohtunikuks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, et võidaks otsustada, kas lubada talle juurdepääsu riigisadaladusele.

(2) Julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitseiamet jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663) ettenähtud korras.

(3) Julgeolekukontrolli läbimiseks esitab kohtunikukandidaat Riigikohtukaudu Kaitsepolitseiametile «täiestisalajase» tasemega riigisadaladusele juurdepääsu loa taotleja täidetudankeedi ja kirjaliku nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal temakohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt.»

§ 38. Kriminaalkodeksi muutmine

Kriminaalkodeksis (RT 1992, 20, 288; RT I 1997, 21/22, 353; 28, 423; 30, 472; 34, 535; 51, 824; 52, 833 ja 834; 81, 1361; 86, 1461; 87, 1466--1468; 1998, 2, 42; 4, 62; 17, 265; 23, 321; 30, 412; 36/37, 552 ja 553; 51, 756 ja 759; 59, 941; 98/99, 1576; 107, 1766; 108/109, 1783; 1999, 4, 53) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 73 lõiked 1--3 muudetakse järgmiselt:

«(1) «Konfidentsiaalse» tasemega riigisadaladuse avalikustamise või ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamise tunnused, --karistatakse rahaträhvi või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) «Salajase» tasemega riigisadaladuse avalikustamise või ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamise tunnused, --karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni nelja aastani.

(3) «Täiesti salajase» tasemega riigisadaladuse avalikustamise või ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamise tunnused, --karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani.»;

2) paragrahv 73¹ tunnistatakse kehtivuse kaotanuks;

3) paragrahv 258 tunnistatakse kehtivuse kaotanuks.»

§ 39. Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmine

Haldusõiguserikkumiste seadustikus(RT 1992, 29, 396;RT I 1997, 66--68, 1109; 73, 1201; 81, 1361ja 1362; 86, 1459 ja 1461; 87, 1466 ja 1467; 93, 1561 ja 1563--1565; 1998, 2, 42; 17, 265;23, 321; 30, 410;34, 484; 36/37, 552 ja 553; 38, 562; 51, 756 ja 759; 52/53, 771; 60, 951 ja 952; 64/65,1004; 86/87, 1409;98/99, 1574; 103, 1695; 108/109, 1783; 1999, 4, 53) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 182¹ tunnistatakse kehtivuse kaotanuks;

2) paragrahvi 186 lõikes 1 sätestatud loetelustjätakse välja arv «182¹»;

3) seadustikku täiendatakse §-ga 220¹järgmises sõnastuses:

«§ 220¹. Juurdepääsriigisadalusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuriigisadalusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.

(2) Menetluses osaleval isikul on õigus juurdepääsuriigisadalusele põhjendatud teadmisvajadusel vastavatasemega riigisadalusele juurdepääsu loa olemasolu korral või«konfidentsiaalse» või «salajase» tasemegariigisadalusele kohtu põhistatud määruse alusel, kui see onhaldusõiguserikkumise asja lahendamisel vältimatultvajalik.

(3) Kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu«konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadalusele,kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja«täiestisalajase» tasemega riigisadalusele.»;

4) paragrahvi 228 lõike 1 punktist 1jätakse välja arv «182¹» ning sama lõikepunktis 38 asendatakse sõnad«§-d 182¹ja» märgiga «§».

§ 40. Riigikogu töökorra seadusetäiendamine

Riigikogu töökorra seadust(RT 1992, 46, 582; RT I1999, 2, 44) täiendatakse §-ga 14¹järgmises sõnastuses:

«§ 14¹. Riigikogu liikmel onõigus juurdepääsuks riigisadalusele oma kohustuste täitmiseks.Riigikoguliikmele ei lubata juurdepääsu riigisadalusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2,3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise.

Riigikogu komisjoni koosseisu kuuluval Riigikogu liikmel on õigusjuurdepääsuks riigisadalusele komisjonimoodustamist käsitleva seaduse või Riigikogu otsusega sätestatud ulatuses,mis on vajalik komisjonile pandudülesannete täitmiseks.»

§ 41. Õiguskantsleri tegevuse korraldamise seaduse täiendamine

Õiguskantsleri tegevuse korraldamise seadust(RT I 1993, 25, 436;1996, 81, 1448) täiendatakse §-ga 24¹järgmises sõnastuses:

«§ 24¹. Õiguskantsleril onametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisadalusele Eesti Vabariigipõhiseaduseja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.»

§ 42. Eesti Panga seaduse täiendamine

Eesti Panga seadust(RT I 1993, 28, 498; 30, lk 743, õiend;1994, 30, 463; 1998, 64/65, 1006)täiendatakse §-ga 11¹järgmises sõnastuses:

«§ 11¹.Eesti Panga presidendi ning Eesti PangaNõukogu esimehe ja liikme juurdepääsriigisadalusele

Eesti Panga presidendil ning Eesti Panga Nõukogu esimehel ja liikmel onametikohajärgne õigusjuurdepääsuks riigisadalusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidegatalle pandud ülesannete täitmiseks.»

§ 43. Halduskohtumenetluse seadustiku täiendamine

Halduskohtumenetluse seadustikku(RT I 1993, 50, 694; 1994, 16,290; 28, 425; 1995, 29, 358 ja 359;1996, 37, 739; 1997, 16, 260; 30, 472; 87, 1468; 93, 1557; 95/96, 1575; 1998, 17, 265; 61, 981)täiendatakse§-ga 4¹järgmises sõnastuses:

«§ 4¹. Juurdepääsriigisadaladusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsriigisadaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.

(2) Protsessiosalisel on õigus juurdepääsuks riigisadaladusele põhjendatud teadmisevajadusel vastava tasemegariigisadaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral või «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladuselekohtu põhistatud määruse alusel, kui see on haldusaja lahendamiselvältimatult vajalik.

(3) Kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja «täiestisalajase» tasemega riigisadaladusele.»

§ 44. Apellatsiooni ja kassatsiooni kriminaalkohtumenetluse seadustiku täiendamine

Apellatsiooni ja kassatsiooni kriminaalkohtumenetluse seadustikku (RT I 1993, 50, 695; 1994, 3, 15; 86/87, 1487; 1996, 6, 101; 31, 631; 48, 943; 1998, 17, 265; 51, 756) täiendatakse §-ga 4¹ järgmises sõnastuses:

«§ 4¹. Juurdepääsriigisadaladusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsriigisadaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.

(2) Menetlusosalisel on õigus juurdepääsuks riigisadaladusele põhjendatud teadmisevajadusel vastava tasemegariigisadaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral või «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladuselekohtu põhistatud määruse alusel, kui see on kriminaalasja lahendamiselvältimatult vajalik.

(3) Kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja «täiestisalajase» tasemega riigisadaladusele.»

§ 45. Jälitustegevuse seaduse muutmine ja täiendamine

Jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663) tehakse järgmised muudatused ja täiendused:

1) paragrahvi 7 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«6) asutada varistruktuure käesoleva seaduse §-s 7¹ sätestatud tingimustel ja korras;»;

2) seadust täiendatakse §-ga 7¹ järgmises sõnastuses:

«§ 7¹. Varistruktuuride asutamine, tegevus ja lõpetamine

(1) Kaitsepolitsei amet ja Politsei amet võivad varistruktuurina asutada järgmisi struktuure:

- 1) äriühingu või selle allüksuse;
- 2) sihtasutuse või selle allüksuse;
- 3) mittetulundusühingu või selle allüksuse;
- 4) füüsilisest isikust ettevõtja;
- 5) hallatava riigiasutuse või selle allüksuse;
- 6) avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isiku allüksuse;
- 7) väeosa või kaitsevägeasutuse allüksuse.

(2) Varistruktuuri asutamise ja lõpetamise otsustab siseminister kaitsepolitsei peadirektori või politsei peadirektori põhistatud taotluse alusel. Asutamise taotluses tuleb näidata:

- 1) varistruktuuri asutamise vajadus;
- 2) asutatava varistruktuuri liik;
- 3) varistruktuuri asutamise ja tegevuse lõpetamise võimalused ning asutamiseks ja tegevuse lõpetamiseks tehtavad toimingud;
- 4) varistruktuuri asutamise ja tegevuse lõpetamise ning tegutsemise orienteeruvad kulud;

5) varistruktuuri orienteeruv tegutsemisperiood.

(3) Varistruktuur asutatakse ja lõpetatakse seaduses ettenähtudkorras. Varistruktuuri asutab ja lõpetab ningselle tegevust korraldab järelevalvetoimetuste juhiga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel järelevalvetoimetuste poolt alalisele salajasele koostööle kaasatud isik või järelevalvetoimetustekoostöösuline töötaja.

(4) Varistruktuuri töötajaks vormistatakse järelevalvetoimetustekoostöösuline juhiga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel järelevalvetoimetuste poolt alalisele salajasele koostööle kaasatud isik või järelevalvetoimetuste koostöösuline töötaja.

(5) Varistruktuuri töökorralduses peab järgima kõikiseaduslikke protseduure, mida tuleb järgida sama liikidevahelisel struktuuril, sealhulgas töötasu ja maksude maksmisel.

(6) Varistruktuuri asutaval või asutanud järelevalvetoimetustekoostöösulisele on õigus eraldada rahalisi vahendeid varistruktuuriasutamiseks ja selle tegevuse arendamiseks.

(7) Varistruktuuri tegevusest laekunud summad kantakse pärast käesoleva paragrahvi lõike 6 järgi tehtud kulude mahaarvamist järelevalvetoimetuste kaudu riigieelarvesse.»

3) paragrahv 17³ tunnistatakse kehtivuse kaotanuks.

§ 46. Sõjaaja riigikaitse seaduse täiendamine

Sõjaaja riigikaitse seaduse(RT I 1994, 69, 1194) § 12 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

«(1¹) Kaitseväe ülemjuhatajal on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.»

§ 47. Riigikontrolli seaduse täiendamine

Riigikontrolli seadust(RT I 1995, 11, 115; 23, lk 792, õiend; 1996, 81, 1448; 1997, 5/6, 32; 77, 1311) täiendatakse §-ga 14¹ järgmises sõnastuses:

«§ 14¹. Riigikontrolli juurdepääs riigisaladusele

Riigikontrollil on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse järelevalvetoimetustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.»

§ 48. Korruptsioonivastase seaduse muutmine

Korruptsioonivastase seaduse(RT I 1995, 14, 170; 68, 1142; 1998, 41/42, 625) § 8 lõige 1 tunnistatakse kehtivuse kaotanuks.

§ 49. Avaliku teenistuse seaduse täiendamine

Avaliku teenistuse seadust(RT I 1995, 16, 228; 1999, 7, 112) täiendatakse §-ga 39¹ järgmises sõnastuses:

«§ 39¹. Lisatasu riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise eest

Teenistujale (välja arvatud politseiametnik), kes töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu loa omamine, makstakse lisatasu kuni 50 protsenti tema ametipalgast.»

§ 50. Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite võirelvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse muutmine

Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduses(RT I 1995, 17, 233) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 8 lõikes 1 asendatakse sõnad «kuid kelle kohta käivad andmed ei ole käesoleva seaduse § 101. lõikes sätestatud asjaoludel riigisaladus» sõnadega «kui tema kohta käivad andmed ei ole riigisaladus»;

2) paragrahv 10 tunnistatakse kehtivuse kaotanuks.

§ 51. Rahuaaja riigikaitse seaduse täiendamine

Rahuaaja riigikaitse seaduse(RT I 1995, 18, 240; 1996, 25, 519; 49, 953)§ 20 täiendatakse lõikega 4järgmises sõnastuses:

«(4) Kaitseväe juhatajal on ametikohajärgne õigusjuurdepääsuks riigisaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.»

§ 52. Riigivaraseaduse täiendamine

Riigivaraseaduse(RT I 1995, 22, 327; 1996, 36, 738; 40, 773; 48, 942;81, 1446; 1997, 45, 724; 1998,30, 409) § 3 täiendatakse lõikega 1¹järgmises sõnastuses:

«(1¹) Kinnisasja ega sellega seotud asjaõigust, samutivallasasja, rahaliselt hinnatavat õigust ega kohustustei kanta riigivara registrisse, kui see võib kaasa tuua riigisaladuse avalikukstuleku.»

§ 53. Riigihangete seaduse muutmine

Riigihangete seaduse(RT I 1995, 54, 883; 1997, 9, 79; 1998, 38, 561)§ 4 lõiget 3 täiendataksepunktiga 1¹järgmises sõnastuses:

«1¹) Kaitsepolitseiameti ja Valitsussidehanked;».

§ 54. Vabariigi Valitsuse seaduse täiendamine

Vabariigi Valitsuse seadust(RT I 1995, 94, 1628; 1996, 49, 953; 88,1560; 1997, 29, 447; 40, 622; 52,833; 73, 1200; 81, 1361 ja 1362; 87, 1468; 1998, 28, 356; 36/37, 552; 40, 614; 107, 1762; 111,1833)täiendatakse §-ga 3¹järgmises sõnastuses:

«§ 3¹. Vabariigi Valitsuse liikmejuurdepääs riigisaladusele

Vabariigi Valitsuse liikmel on ametikohajärgne õigusjuurdepääsuks riigisaladusele Eesti Vabariigipõhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandudülesannete täitmiseks.»

§ 55. Arhiiviseaduse muutmine

Arhiiviseaduse(RT I 1998, 36/37, 552) § 42lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(1) Riigisaladust sisaldavale arhivaalile juurdepääsu korrasätestab riigisaladuse seadus ja selle alusel antudõigusaktid.»

§ 56. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku täiendamine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikku(RT I 1998, 43--45, 666; 108/109,1783) täiendatakse §-ga 8¹järgmises sõnastuses:

«§ 8¹. Juurdepääsriigisaladusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuksriigisaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.

(2) Protsessiosalisel või tema esindajal on õigusjuurdepääsuks riigisaladusele põhjendatud teadmisedvajaduselvastava tasemega riigisaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral või«konfidentsiaalse» või «salajase» tasemegariigisaladusele kohtu põhjendatud määruse alusel, kui see on tsiviilasjalahendamisel vältimatult vajalik.

(3) Kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu«konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisaladusele,kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja«täiestisalajase» tasemega riigisaladusele.»

§ 57. Varasema riigisaladuse seaduse kehtetuks tunnistamine

Riigisaladuse seadus (RT I 1997, 81, 1361) tunnistatakse kehtetuks.

Riigikogu aseesimees AntsKÄÄRMA